

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 10/2019

Àmbit de la comunicació en llengua catalana

Pauta de correcció

Criteris d'avaluació de l'àmbit de la comunicació

Perquè un alumne sigui considerat apte en l'àmbit de la comunicació ha d'obtenir una puntuació mínima de 150 sobre 300 com a nota global de les tres proves de l'àmbit.

A més, ha d'haver obtingut la nota mínima de 40 punts tant a la prova de llengua catalana com a la prova de llengua castellana. La prova de llengua estrangera no té nota mínima obligatòria.

Si un alumne té una nota global superior a 150 sobre 300, però no ha obtingut la nota mínima en alguna de les proves de català i/o castellà es considerarà que té l'àmbit suspès.

Quadre resum de les puntuacions mínimes per aprovar:

	Puntuació mínima	Puntuació màxima
Llengua catalana	40	100
Llengua castellana	40	100
Llengua estrangera	-	100

Activitat 1

[20 punts]

Tot seguit escoltareu un tall d'un espai radiofònic adaptat d'una entrevista d'actualitat dins d'un programa de contingut general.

(Podeu consultar la transcripció del text oral al final del document.)

1. Responen les preguntes següents, relacionades amb el programa de ràdio.

a) Quina és l'efemèride amb què obre el programa *Tarda-vespre*? [1 punt]

Celebren els noranta anys d'un conegut escriptor.

b) Anota tres activitats que ha dut a terme el personatge entrevistat al llarg de la seva trajectòria vital. [3 punts]

Ha exercit d'advocat, ha fet d'articulista del diari, ha estat cantant (orientatiu).

c) Completa la frase següent, en relació amb el personatge entrevistat:

“Escriure i **viure** per a ell són la mateixa cosa.” [1 punt]

d) Amb què compara Josep Antoni Regàs el fet de fer anys? [1 punt]

Ho compara amb el fet d'estar esperant l'autobús.

e) Digueu si és veritable o falsa l'afirmació següent:

“En Josep Antoni Regàs celebrarà el seu aniversari amb un homenatge que li farà una colla d'amics”. [1 punt]

Fals

f) Expliqueu què vol dir el periodista quan afirma: “Em sembla que això d'anar sumant anys és una qüestió que va molt amb la genètica dels Regàs”. [1 punt]

Que tant el Josep Antoni Regàs com el seu pare han viscut fins una edat avançada i que això deu estar relacionat amb una predisposició genètica, és a dir, hereditària, per a la longevitat (orientatiu).

g) Quin tipus de llibre és *Irina i el món*? Quina és la innovació d'aquest llibre? [2 punts]

És un llibre biogràfic i autobiogràfic a propòsit de la vida de la seva filla Irina, amb síndrome de Down. Quan el va escriure, fa trenta anys, no era freqüent mostrar obertament el fet de tenir un fill o una filla amb aquesta malaltia (orientatiu).

2. En l'entrevista que acabeu d'escoltar es parla de la síndrome de Down. Observeu el gènere de la paraula 'síndrome' i classifiqueu les paraules següents segons si són masculines o femenines. [5 punts]

calor – compte – senyal – dubte – avantatge

Masculines	Femenines
compte, dubte, senyal, avantatge	calor

3. Hi ha també paraules que tenen un significat diferent segons si són femenines o masculines. Escriu cada paraula a la columna buida, a l'esquerra de la casella amb el seu significat. Per cada paraula hi ha una definició de significat que s'ha de descartar. [5 punts]

el pudor – el vocal – la son – la llum – la fi

Paraula	Definició
El pudor	Aversió de l'ànim envers allò que pot ofendre la decència.
	Mala olor.
	Lletra que representa una vocal.
El vocal	Persona que té veu en una congregació o junta.
La son	Ganes de dormir.
	Estat fisiològic que constitueix el període de descans.
La llum	Agent físic que és una de les formes d'energia, capaç d'impressionar els òrgans de la vista i que permet veure els cossos.
	Estri o aparell que serveix per fer llum.
	Terme al qual tendeix una acció, el seu objecte.
La fi	Punt o moment en què una cosa acaba, cessa.

Activitat 2

[20 punts]

1. El fragment següent pertany a la novel·la *Combat de nit* (1959), de Josep Maria Espinàs. Llegiu-lo i responeu a les preguntes formulades a continuació.

De costat, l'Eusebi i en Pep contemplen el camió, aquests minuts immòbil abans de sortir. Primer creia que comprovava tots els detalls, i encara ho creu, perquè els ulls d'en Pep es van movent a poc a poc, i passen pel radiador i els fars, i la cabina, i la vela, i les cordes, i la caixa, i la roda, i els llums de situació, i les altres rodes; com si amb la mirada dibuixés tot el camió. "Però sembla com si hi hagués alguna cosa més".

—Hola, Pep!

La gent entra i surt, i el saluden. Ell mou el cap o inicia un gest amb la mà, però no parla. És l'Eusebi qui contesta per ell: "Hola".

Mai no ha gosat preguntar-li què diables mira o pensa. Ell mateix, quan s'ha assegurat que tot està bé, marxaria de seguida, es posa nerviós en un minut.

"Potser és l'edat. A quaranta anys es deu ésser d'una altra manera".

Incapaç de resistir més, es passa la mà pel cabell i travessa la voravia per recollir una mica una punta de corda que penja. Posa un peu a la roda i es corda la sabata. Sent al clatell la mirada d'en Pep.

—Adéu, bon viatge!

És el taxista, que s'ha atansat a acomiadar-se. Té el taxi aparcad darrera del Pegaso. Aleshores s'adona, per contrast, de la impressió que fa el camió. De la seva flaire de bèstia adormida.

En Pep tanca un moment els ulls. Ja li ha passat la por. De tota manera, és hora de marxar.

a) Resumiu la situació que narra el fragment. [2 punts]

A l'escena descrita, hi ha dos personatges, l'Eusebi i el Pep que sembla que emprendran un viatge en camió. Un d'ells mira el camió atentament mentre l'altre l'observa i intenta esbrinar què pensa el company (orientatiu).

b) Els fragments entre cometes: "Però sembla com si hi hagués alguna cosa més"; "Potser és l'edat. A quaranta anys es deu ésser d'una altra manera", qui els pensa? [2 punts]

Són pensaments de l'Eusebi, mentre observa el seu company revisant el camió (orientatiu).

c) Copieu el fragment en què sabem que el Pep i l'Eusebi no tenen la mateixa edat. [2 punts]

Són dos personatges d'edats diferents ja que l'Eusebi pensa del Pep que: "A quaranta anys es deu ésser d'una altra manera".

d) Reproduïu dos fragments que demostrin el nerviosisme de l'Eusebi i les seves ganes d'emprendre el viatge. [2 punts]

“Incapaç de resistir més, es passa la mà pel cabell i travessa la voravia per recollir una mica una punta de corda que penja” i “El mateix, quan s’ha assegurat que tot està bé, marxaria de seguida, es posa nerviós en un minut”.

e) Localitzeu al text la metàfora amb què es descriu el camió i escriviu-la. [2 punts]

Té el taxi aparcat darrera del Pegaso. Aleshores s’adona, per contrast, de la impressió que fa el camió. De la seva flaire de bèstia adormida.

f) Torneu a llegir el fragment i responeu als enunciats següents:

– Qui diu la frase “—Hola, Pep”? [2 punts]

És un enunciat genèric, que pot correspondre a les persones que passen prop del Pep, mentre ell revisa el camió (orientatiu).

– Quina funció sintàctica fa el sintagma subratllat en l’oració següent: “De costat, l’Eusebi i en Pep contemplen el camió”? [1 punt]

Complement circumstancial de manera o mode.

– En l’oració: “La gent entra i surt, i el saluden”, qui és l’antecedent del pronom subratllat? [1 punt]

El Pep.

– Quina funció sintàctica fa el sintagma subratllat en l’oració següent: “Aleshores s’adona, per contrast, de la impressió que fa el camió”? [1 punt]

Complement de règim verbal.

– Feu la flexió de gènere i de nombre de l’adjectiu *incapaç*, que apareix al fragment. [3 punts]

incapaç, incapaços, incapaces

– Localitzeu al text dues paraules amb accent diacrític. [2 punts]

És, té, què

Activitat 3

[20 punts]

1. Llegeix el fragment següent del llibre *El meu ofici* (2008), de Josep Maria Espinàs. A continuació responeu a les qüestions proposades.**Ortografia**

Tinc un dubte: avui es fan més faltes d'ortografia que fa vint anys? L'escolarització ha permès millorar el percentatge del domini ortogràfic?

No n'estic gens segur, i això que no tinc en compte el llenguatge dels xats, que ha legitimat l'ús de les paraules mal escrites. La veritat és que el xatisme em preocupa molt poc, penso que és un camp alternatiu de llenguatge, que estableix el seu propi codi, que a més és imprevisible. Si hi ha xatejadors que, en altres ocasions, també escriuen convencionalment, estic segur que en aquell moment escriuen tan correctament o tan incorrectament com si no tinguessin ordinador.

Jo crec que si es fan faltes d'ortografia és per una raó principal: la incapacitat de visualitzar una paraula. Si es visualitza bé, la forma de la paraula es grava en el cervell i es conserva en la memòria. L'ortografia entra pels ulls. És un mecanisme molt més eficaç i ràpid que estudiar les grafies correctes en una gramàtica.

Per això és convenient, a l'escola, que els alumnes llegeixin una frase correctament escrita i després la rellegeixin dues o tres vegades sense estar pendents del sentit, sinó identificant cada paraula per separat. I potser copiant-les totes, o les més compromeses, sobretot l'una sota l'altra. Com es fan les llistes per anar a comprar. Aquí es tracta de comprar visió ortogràfica.

Això demana paciència i disciplina, és clar.

És un treball rigorós que algú pot desacreditar dient que és mecànic. Sí, la repetició és una forma de gravació.

El sociolingüista Jordi Sedó diagnostica que avui hi ha un cert culte a la informalitat: "Es duen els texans acuradament caiguts, els cabells mesuradament despentinats..." "I la falta d'exigència que es té, en general, amb els nens. Sembla com si fos dolent demanar a una criatura que faci el favor de fixar-s'hi; i que sigui una monstruositat exigir-li que ho torni a fer, i obligar-la, si cal, a repetir-ho... Fins que ho faci bé!".

Ja fa bastants anys vaig tenir unes converses amb un grup de mestres. Vam parlar de les redaccions escolars. Em vaig adonar que valoraven la gràcia expressiva d'alguns alumnes, la vivesa espontània d'alguns textos. Això estava per damunt de l'ordre sintàctic, de l'ortografia, de la importantíssima puntuació. S'aplaudia l'espontaneïtat —que tan agradable és, sovint, en les relacions humanes—, però no es reclamava rigor, que sí que és una eina formativa. L'espontaneïtat és una qualitat innata, aturada; en canvi, l'exigència del rigor formal ajuda a construir un procés de perfeccionament progressiu.

Text adaptat

a) De quin tipus són les preguntes que encapçalen el text? [1 punt]

Són preguntes retòriques.

b) Digueu si és veritable o falsa l'afirmació següent:

Segons Espinàs, l'aparició dels xats ha influït negativament en la qualitat ortogràfica dels textos formals. [1 punt]

Fals

c) De la frase: "La veritat és que el xatisme em preocupa molt poc, penso que és un camp alternatiu de llenguatge, que estableix el seu propi codi, que a més és imprevisible", escriuiu un sinònim de la paraula subratllada. [1 punt]

Inesperat, espontani. (Orientatiu)

d) Quina és, segons l'autor, la causa principal per la qual es fan faltes d'ortografia? [1 punt]

La incapacitat de visualitzar una paraula.

e) Segons l'autor, quin seria el mètode més eficaç per aprendre ortografia? [2 punts]

Visualitzar i memoritzar les paraules. Per això, és important llegir-les ben escrites i copiar-les més d'una vegada, de manera repetitiva. (Orientatiu)

f) Expliqueu què aporten les paraules del sociolingüista Jordi Sedó a l'argumentació que proposa el text. [2 punts]

El sociolingüista compara la informalitat amb què actualment s'arriben a presentar els escrits formals amb una tendència de la vida quotidiana a la deixadesa mesurada i estudiada. (Orientatiu)

g) Quines són les qualitats que valoraven els docents en les redaccions dels seus alumnes? [2 punts]

La gràcia expressiva i l'espontaneïtat.

2. Tenint en compte que el text que acabem de llegir tracta sobre l'ortografia, llegiu el fragment següent, on Espinàs continua la seva argumentació, i marqueu els 10 errors ortogràfics que conté. [5 punts]

Ortografia (continuació I)

Penso que **hi ha** un gran dèficit en l'ús de diccionaris. A vegades **es** publiquen enquestes sobre els llibres que hi ha a les cases. La mitjana és molt baixa. I **m'agradaria** saber si entre **aquests** pocs llibres hi ha un diccionari. **Em** temo que el nombre de famílies sense diccionari és **impressionant**. Una nit, ja havien tocat les dotze, va sonar el telèfon de casa. Una veu desconeguda em va explicar que estaven reunits una colla d'amics, i que en aquell moment discutien si la paraula "curtcircuit" s'escrivia, o no, amb **dièresi** a l'última "i". I **se'ls** havia acudit que l'Espinàs els podria dir qui **guanyava** l'aposta. "Oi **que** ens ho podrà dir?"

Text adaptat

3. Llegiu el final d'aquest text espinasià i responeu a les preguntes plantejades a continuació. [5 punts, 1 punt per resposta correcta]

Ortografia (continuació II)

En aquella casa de gent suposadament culta, perquè discutien sobre l'ortografia de "curtcircuit", no hi havia cap diccionari. I així anem fent. L'ortografia com un joc d'apostes.

– Busqueu en el fragment immediatament anterior un verb impersonal:

Hi havia.

– A quina categoria gramatical pertany la paraula suposadament?

És un adverbi.

– En l'oració: "L'ortografia com un joc d'apostes", quin és l'element elidit?

El verb.

– Indiqueu quin és el temps verbal de la forma "discutien":

El pretèrit imperfet.

– Copieu dues conjuncions que apareguin al fragment:

I; perquè.

Activitat 3

Activitat 4

[40 punts]

Escolliu una d'aquestes dues opcions i escriviu un text d'entre 150 i 200 paraules, aproximadament.

- *Opció 1.* En el fragment radiofònic es parla de la celebració d'un aniversari. Escriviu un text formal per explicar quina és la celebració d'aniversari més especial que heu tingut i per què.
- *Opció 2.* Escriviu un text argumentatiu on expresseu el vostre acord o desacord amb la tesi de Josep Maria Espinàs en relació amb l'aprenentatge de l'ortografia.

La correcció de la redacció és a criteri del corrector. A continuació s'ofereixen uns criteris orientatius.

Valoració global (10 punts)

Es valorarà si el text expressa amb claredat idees i conceptes, si s'ajusta al tema demanat i si el lèxic i la sintaxi són adequats.

Estructura i presentació (10 punts)

Es valorarà si els arguments estan presentats de manera ordenada, amb una distribució correcta en paràgrafs, si la puntuació és adequada, els connectors escaients i si la forma del text s'adequa al format demanat.

Correcció ortogràfica i gramatical (20 punts)

Es valorarà la correcció ortogràfica i gramatical, es penalitzarà especialment quan aquesta dificulti la comprensió del text. Suggerim descomptar 1 punt per cada errada ortogràfica.

- Si un text conté més de 20 errades ortogràfiques o les que hi ha dificulten la comprensió del text, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.
- Si un text no s'ajusta a l'extensió (té menys de 100 paraules) o al tema, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

Transcripció de l'àudio de l'exercici de comprensió oral

(Fragment adaptat d'un programa de ràdio de contingut general)

Música francesa de fons

Armand Pins (AP): Avui al Tarda-vespre, el nostre programa d'entreteniment i informació informal, una conversa amb un home que demà fa noranta anys. Li volem fer el nostre petit homenatge. És escriptor perquè ha escrit els mateixos llibres que anys té, perquè aviat farà quaranta anys que publica un article cada dia al diari, però és molt més que un escriptor llegit, respectat i volgut. Va estudiar dret, va treballar quatre anys d'advocat, també ha estat publicista i fou un dels pares de la Nova Cançó, va agafar la guitarra i va recórrer el país tot cantant. Va estar també durant tres anys presentant un espectacle de varietats a un dels locals de referència de la nit barcelonina, al carrer Tuset.

Una vegada també es va presentar a les eleccions, allà pels anys vuitanta, tot i que no s'hi ha dedicat mai, a la política. I gairebé quan ja ratllava la seixantena, va decidir escriure un llibre cada any dels seus viatges a peu, perquè volia conèixer de ben a prop la gent, els pobles, els costums, la gastronomia i qualsevol altre detall que ell trobés literaturitzable. Escriure i viure per a ell són una mateixa cosa. Els seus lectors hem après amb ell a estimar la vida i a estar atents i tenir una mirada benèvola sobre el món. Josep Antoni Regàs, bona tarda.

Josep Antoni Regàs (JAR): Home, més que bona! Perquè mai m'havien dit aquestes coses, ves!

AP: No m'ho crec! No és veritat! En qualsevol cas, felices vigílies!

JAR: Ah, moltes gràcies! A mi m'agradaria més comptar mesos, perquè sortirien una quantitat de mesos tan gran! Però bé, suposo que és més fàcil comptar anys.

AP: Una vegada vaig llegir que comparaves això de fer anys amb el fet d'estar esperant un autobús i demà serà com si vingués l'autobús número noranta i tu l'haguessis d'agafar.

JAR: Doncs sí, és que una mica d'humor ja convé.

AP: Ja tens pensat com ho celebraràs? Faràs res d'especial?

JAR: Mira no, penso que no faré res d'especial. No he organitzat cap trobada amb amics, ni els he proposat que em facin cap homenatge... perquè en el fons el que m'interessa no són els noranta, sinó els noranta-un, el primer que ve.

AP: Apa, mira-te'!! Em sembla que això d'anar sumant anys és una qüestió que va molt amb la genètica dels Regàs, perquè si no ho tinc mal entès, el teu pare va viure fins als noranta-sis!

JAR: Coi! Saps tu més coses de mi, que jo! Sí que és ben cert, això. Sí, sí.

AP: Doncs mira, jo et proposo que celebrem els teus noranta amb música, que sé que és una cosa que t'apassiona.

JAR: Ai, carai! Perfecte, perquè sí, la música és una part fonamental de la meua vida. A les nits, quan estic escrivint i vull descansar, em poso una cançó o dues i de seguida em sento en una altra dimensió. Algunes les recordo i penso: "Quines coses que hem fet i quines coses hem cantat!" El món de la cançó continua sent imprescindible per a mi. Perquè són, molt sovint, poemes sense pretensions. Oi?

AP: Doncs mira, jo voldria que em diguessis quina és la cançó que cantes sempre amb la teua filla Irina.

JAR: Oh! Em deixes parat! Com ho saps tot això? Mira, la cançó que cantem sempre és una cançó melòdica italiana, la "Piccolissima serenata", del Renato Carosone.

(Música de fons, Piccolissima serenata)

AP: I escolta'm, la Irina és la protagonista d'un llibre teu, que és un dels més llegits i més venuts: Irina i el món.

JAR: Sí, efectivament, aquest llibre biogràfic i autobiogràfic ha estat traduït a vuit idiomes si no m'equivoco i el vaig escriure quan el fet de tenir una filla amb síndrome de Down era quelcom que s'havia d'amagar encara, fa més de 30 anys.

AP: La Irina ara té seixanta anys. I s'està produint un fet que és que les persones amb Down comencen a sobreviure als pares... Això crea un cert neguit, oi?

JAR: Doncs sí, perquè ara ja ha perdut moltes facultats, precisió, etc. I la seva qualitat de vida es veu afectada seriosament. Però, és un fet comú a la societat actual, perquè la longevitat s'ha instal·lat entre nosaltres.

(Música de fons)